

ročník I.

neděle 25. dubna 2021

**Sborník *Od Ještěda k Troskám* 1/2021 * Ktová * Radostná pod Kozákovem
Přáslavický kostel * Semily * Benešov u Semil * **Jablonec n. N. má nový babybox**
Harrachov: světový rekord Hanse Lahra * Mykologové našli v Krkonoších vzácné houby
Hledá se nejlepší kronika * **Nejasná smrt malíře Otakara Lebedy****

Trosky a svatý Vavřinec z podkozákovských stránek

Ctěný čtenáři!

My lidé jsme jen ubohé třtiny klátící se ve větrech státu.

Že ti povede dálnice za barákem?

Máš smůlu!

Že se šíří bacil?

Zavřeme tě v obci!

Že tě obtěžuje sčítání lidu?

Dostaneš pokutu!

Že nechceš testovat své žáky?

Odvoláme tě!

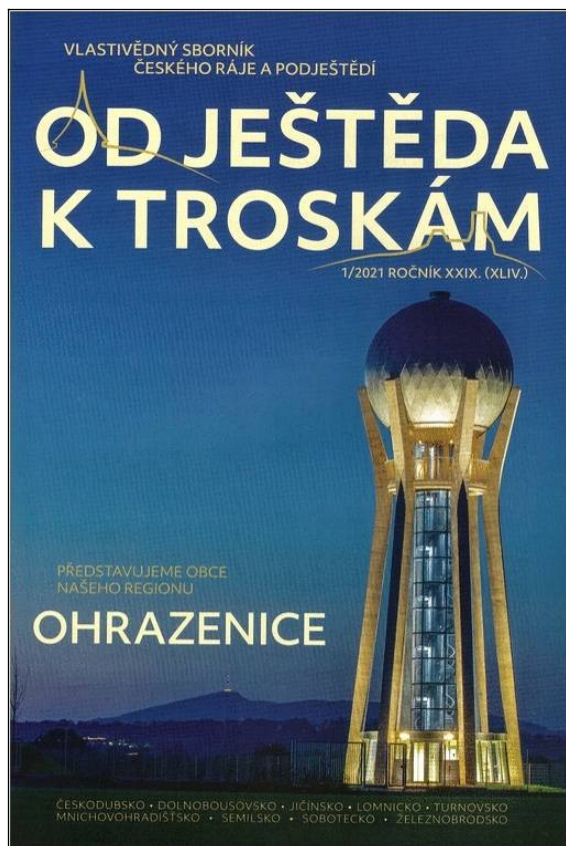
Jak se má ubohý človíček bránit státu, který na něj vytahuje všemožné výhrůžky, perzekuce a zbraně? A kde na to má brát sílu, energii, znalosti, odvahu, žaludek a čas?

To ještě můžeme být rádi, že když u nás stát na někoho zaklekně, tak to není policie na krk, ale jen finančák na šrajtofli. f.

český ráj

Na konci března 2021 vyšlo první číslo oblíbeného regionálního periodika *Od Ještěda k Troskám* (OJKT) a to v nové podobě. Nově se sborník tiskne v turnovské tiskárně UNIPRESS, o grafickou úpravu se stará Martina Nosková (www.matografika.cz). Časopis vydává Spolek Paměť Českého ráje a Podještědí.

Něco málo z obsahu prvního čísla tohoto roku: Hlavní článek je z pravidelného cyklu o obcích z našeho regionu a věnuje se Ohrazenicím. Proto je na obálce OJKT 1/2021 ohrazenický vodojem, nová dominanta našeho okolí.

Dále v časopisu nalezneme příspěvek Pavla Mlejnka, který ná vrátí do let druhé s větové války, pokračování cyklu věnujícího se zvonům a zvoníkům našeho regionu, článek Davida Řeřichy z železnobrodského o vojenském histriku Jiřím Plachém, V. a M. Brdálovi seznámí čtenáře s přírodní památkou Na Víně (s důrazem na výskyt motýlů), Lenka křížová vzpomene na vraždu, která byla spáchána roku 1841, a budou tu i další články přírodovědného a historického charakteru. V závěru je několik recenzí na nové regionální publikace.

V loňském roce se čtenáři mohli setkat se dvěma speciálními čísly, ta zůstanou i nadále součástí časopisu, byť to bude jen jedno číslo – vyjde v létě a bude se věnovat železnici v oblasti Českého ráje a Podještědí, za rok pak horolezectví.

Přestože časopis má nově víc stránek a je celobarevný, cena zůstává stejná, tedy 50 Kč.

Pokud byste si chtěli periodikum OJKT předplatit, kontaktujte předsedu spolku Paměť Českého ráje a Podještědí Jaroslava Kříže (jaroslav.kriz@seznam.cz , nebo na tel. čísle 605 123 140). Předplatné pro rok 2021 včetně poštovného je 264 Kč za čtyři čísla OJKT.

/ Zdroje: Jana Dumková, Lenka Křížová

turnovsko

KTOVÁ – V březnu byli turnovští archeologové přizváni do Ktové, kde se u železničního přejezdu přes hlavní silnici chystá stavba – podjezd trati.

Asi 120 metrů směrem k Turnovu se pracovalo na kanalizaci. Ve výkopu tu byla v hloubce 4 a půl metru odkryta vulkanická žíla, pravá žíla bazaltu neboli čediče. Žíla byla odkryta po dobu dvou dnů, podrobně zdokumentována a poté kompletně zasypána.

Pokud vás tento nález zajímá, odkazuji vás na stránky nebo fejbůček muzea, kde je o něm zpráva. *Já jsem se jí pokoušel pochopit, ale popravdě jsem rozuměl jenom spojkám a předložkám. Tedy přikládám alespoň fotografie, tím snad nic nezkažím.*

Ředitel muzea pan Prostředník se po reakcích rozhodl tuto zprávu trochu polidštit a vysvětlit v seriálu *Jak vznikla Země*, který bude na muzejních stránkách a fejsu vycházet od pondělí. *Toto já – se čtyřkou z přírodopisu – vítám.*

Geolog a mineralog Jan Bubal a archeolog a ředitel muzea Jan Prostředník ve Ktové

RADOSTNÁ pod KOZÁKOVEM – Obec schválila přistoupení do Sdružení místních samospráv České republiky. Toto sdružení je nevládní apolitickou organizací s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. Ze širokého spektra aktivit ve prospěch samospráv lze zmínit především prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR (rozpočtové určení daní).

„Nebýt iniciativy SMS ČR a Senátu, nikdy by neprošla náhrada obcím ve výši 13,5 miliardy korun. Konkrétně naší obci byl díky tomu kompenzován výpadek příjmů za loňskou první vlnu pandemie ve výši 561 tisíc korun“, stojí ve zprávě obce *Radostná studánka*.

Lebedovy sluneční lázně v Radostné, stav listopad 2009

KARLOVICE – Svatí Václav a Vít se po mnoha letech vrátili do přáslavického kostela, informoval server *Turnovsko v akci*.

Původní dřevěné polychromované sochy ss. Václava a Víta byly z přáslavického kostela v Karlovicích uloupeny v 50. letech 20. století. Protože se dosud nepodařilo sochy (a ani zloděje) vypátrat, inicioval místní farář, už zvěčnělý František Kocman, před čtyřmi lety vytvoření kopií těchto soch.

Řezbářské práce se tak ujala Terezie Gejčmanová z Říčan, která surové dílo z lipového dřeva dodala v loni v květnu k polychromování. Toho se ujali restaurátoři otec a syn Machovi z Červeného Kostelce.

Ted' už jsou oba světci k radosti farníků na svém místě v kostele.

semily

Rada města Semily rozhodla o odvolání Mgr. Ivana Semeckého, ředitele Waldorfské základní a střední školy, z funkce – a to bez odkladu.

Za vinu mu klade vědomé porušování povinností stanovených mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví, podle vyjádření pokračovalo i tento týden, kdy ve škole bylo z rozhodnutí ředitele přítomno 44 dětí, u kterých nebylo provedeno testování.

V důsledku dosavadního postupu ředitele je škola v současnosti rozdělena na dva nesmiřitelné tábory, konstatovala rada města.

Jelikož je případ dostatečně medializován a vyvíjí se tak rychle, že týdeník jako je Trosečník nemá šanci být v kauze dostatečně operativním, nebudu se k téhle věci vyjadřovat více.

semilsko

V Benešově u Semil se chystá výstavba více než tříkilometrového vodovodu. Na ni bude bezprostředně navazovat obnova stavbou zasažených komunikací. Důvodem akce je dožilost většinou 90 let starého vodovodního systému. Účet je 24 milionů bez daně.

Stavba je rozdělena na dvě části – první etapa potrvá do konce října a zasáhne nejprve lokalitu Podolí, pak Rytiny, náves, Rokel, nakonec Hořeňáčku a zčásti u Zvonice.

Druhá etapa začne v příštím březnu a až do září se bude pracovat na Koutě a v Podskalí.

Město také připravuje rekonstrukci vodojemu Strážník, to ale až po skončení téhle akce.

jilemnicko

PONIKLÁ – Já už žádnou zimu nechci a soutěže o nejhezčí sněhuláky ignoruju, ale tenhle ten z Poniklé mne opravdu pobavil.

Vytvořil ho Erik Hejral a vyhrál třetí místo ve sněhulákové soutěži a já mu gratuluju!

/ Zdroj Radka Paulů, Pod horami (Poniklá)

*** Pro celý zbytek roku 2021 odpustila jičínská radnice hospodským poplatkům za restaurační předzahrádky. To je státotvorné rozhodnutí!**

*** Poslední asfaltový koberec a začátkem května by se měl otevřít nový severní obchvat Jičína ve směru od Robous pod těšínskou křižovatkou. Obchvat v délce 3 a půl kilometru vyvede mimo Jičín tranzitní dopravu. O věci informoval *Jičínský deník*.**

V jablonecké nemocnici je babybox nové generace

V Jablonci nad Nisou byl původní babybox zprovozněn 10. května 2010, byl 36. v České republice. Zachránil jedno dítě, Silvinku, která přišla na svět koncem ledna 2011.

Nový typ babyboxu je na stejném místě, tedy v pavilonu interny jablonecké nemocnice. Z interiéru je přístupný přímo z čekárny interní ambulance. Když do babyboxu někdo vloží dítě, zapne se vyhřívání, ventilace a s mírnou prodlevou i alarm, který upozorní zdravotníky. Signalizace neskončí, dokud dítě ve schránce je. Box je připojený na internet, odesílá MMS zprávy a e-maily.

Jablonecké nemocnici jej daroval Ludvík Hess a společnost Montel z Náměště nad Oslavou. Pořízení nového babyboxu včetně montáže vyjde na 300 tisíc korun. Babybox byl nemocnici věnován darem, autoři projektu ale budou rádi za jakoukoli finanční podporu. „Bohužel na Jablonecku nemáme mnoho dárců,“ dodal Hess.

Příspěvek zvažuje i město.

Babybox nové generace zatím běží ve zkušebním provozu, slavnostně pokřtěný bude 15. května ve 12 hodin. V Libereckém kraji jsou babyboxy tři, kromě Jablonce ještě v Liberci a Turnově. Aktuálně je v České republice 79 babyboxů, zatím bylo díky nim zachráněno 217 dětí.

Sportu se v *Trosečníku* příliš nevěnuji. Ale tento článek o Hansu Lahrovi v *Harrachovském zpravodaji* mne zaujal – už jen proto, že zmíněný sportovec se narodil na Friesových boudách, kde mi jednou pan boudař zachránil život dobře mířenou čokoládou s rakouským rumem. Takže článek dostal prostor...

Harrachov můžeme bez nadsázky nazývat městem světových rekordmanů. Je zcela jistě jediným na světě, které se může pochlubit tím, že dokonce tři jeho reprezentanti vytvořili nový světový rekord v letech na lyžích.

Nejmladší a bezesporu nejslavnější světový rekord vytvořil při domácím světovém šampionátu před 60 tisíci diváků 19. března 1983 Pavel Ploc, který dolétl na 181 metrů. Téměř o dvě desítky let dříve překonal světový rekord Dalibor Motejlek. Stalo se tak při týdnu letů na lyžích v Oberstdorfu v roce 1964. Hodnota jeho světového rekordu byla 142 metry.

A před 80 lety, **2. března 1941** se do listiny světových rekordmanů zapsal další harrachovský závodník Hans Lahr.

Hans (někdy Johann) Lahr se narodil 21. ledna 1913 na Friesových boudách, dnes součásti obce Strážné. Od útlého věku začíná lyžovat, lyže využívá při cestě do školy, při pomoci doma, na chalupě, ale i ke sportu. Již od dětství vyčnívá nad ostatními, a to v podstatě ve všech disciplínách. Když se s matkou stěhují do Harrachova, ztrácí jeho mateřský klub *Rübezahl Rennerbauden* nejlepšího závodníka. Teprve v Harrachově, kde se stal členem spolku pro zimní sporty *Wintersportverein Harrachsdorf Neuwelt*, roste jeho sláva. Od počátku 30. let se pravidelně zúčastňuje všech závodů v okolí svého bydliště. První úspěchy

zaznamenává na mistrovství HDW v juniorských kategoriích.

V roce 1935 je nominován na mistrovství světa do Vysokých Tater, kde získává v severské kombinaci 6. místo. Závodí i v běhu a ve skoku. V Tatrách vítězí v I. třídě na mistrovství republiky mezi sdruženáři a získává cenu prezidenta Beneše. Je členem společného čs. týmu pro ZOH 1936 v GA-PA. Reprezentuje v běhu na 18 km, severské kombinaci a ve skoku. Nejlépe se umísťuje v kombinaci, kde získává vynikající 8. místo. Postupně se více specializuje na skok. V závodě sdruženém většinou vítězí ve skokanské části. Stal se nejúspěšnějším, resp. nejuniverzálnějším lyžařem na našem území.

V roce 1936 se stal na Čertáku absolutním mistrem HDW (součet výsledků ze skoku, běhu a sjezdu). Stejný kousek se mu podařil o rok

později při vůbec prvních sudetoněmeckých přeborech. V roce 1938 zvítězil v závodě o *Štít Čert'áku*, za účasti nejlepších závodníků té doby. V témže roce získal v Jilemnici i svůj jediný titul Mistra ČSR v kombinaci, ve skoku byl těsně druhý, obdržel nízké známky od stylových rozhodčích. Díky stylu ztrácel umístění i v jiných závodech. Délky měl většinou nejlepší, ovšem styl se rozhodčím nelíbil.

V roce 1938 na MS v Lahti se již projevil jako skokan specialista a obsadil 7. místo, přestože délkou by byl daleko výš. Pak už přišla Planica a lety na lyžích. V roce 1941 byl Hans Lahr nominován do tehdy velice silného německého týmu skokanů, který odjel na lety na lyžích do Planice. Po čtyři dny létání na největším můstku světa několikrát překonal stometrovou hranici a poslední den, 2. března 1941 nejprve ve 3. kole dolétl na 107 metrů a v posledním 4. kole 111 metrů, čímž vytvořil nový světový rekord a stal se tak prvním světovým rekordmanem s kořeny na území Československa (i když v tuto dobu již jako reprezentant Německa.)

Osud však neumožnil tomuto výjimečnému lyžaři, který se prosadil ve všech disciplínách, pokračování jeho úspěšné kariery. V létě 1941 byl povolán do bojů. Působil jako průzkumník v bojích v Rusku. Již měl podepsanou dovolenou a chystal se domů, bohužel z průzkumné akce 24. února 1942 v okolí města Novacki se už nevrátil.

○ Stanislav Slavík, Harrachovský zpravodaj

Mykologové: kvalitní hospodaření na krkonošských loukách pomáhá i houbám

Výsledky monitoringu hub na nelesních stanovištích, kterému se v posledních letech mykologové věnovali, přinesl řadu překvapivých nálezů. Jeden druh nalezené houby byl považován za vyhynulý, druhý dokonce neměl české jméno.

Monitoring hub probíhá v krkonošských lesích pravidelně už několik desetiletí a to pod vedením Rostislava Fellnera a Jaroslava Landy z České mykologické společnosti. Význam dlouhodobého monitoringu hub spočívá především ve skutečnosti, že houby patří mezi velice citlivé indikátory vzdušného znečištění a narušení stability jejich hostitele – lesa. Dlouhá léta byly houby zkoumány především jako ukazatel snižování emisí oxidu siřičitého, které sledujeme od 90. let, uvedl Radek Drahný ze Správy KRNAPu.

V posledních letech se výzkum zaměřuje i na houby nelesních stanovišť.

Příkladem těchto biotopů mohou být pro Krkonoše typické druhově bohaté horské louky a luční enklávy hostící celou řadu chráněných druhů.

Překvapivým nálezem tady je houba druhu *Entoloma violaceozonatum*.

Vzhledem k dosavadní absenci českého názvu a fialově modravé „kruhatosti“ povrchu klobouku mykologové Fellner a Landa navrhli české druhové jméno závojenka kruhatá. Tento druh byl poprvé popsán v roce 1992 na vápnitých půdách estonského ostrova Saaremaa. Dosud byl dále doložen pouze ve Švédsku, Norsku a Rakousku. Nově se mezi tyto lokality řadí i krkonošské Paseky.

Závojenka kruhatá (*Entoloma violaceozonatum*), Paseky nad Jizerou.

V rámci monitoringu byly zaznamenány nálezy několika druhů, které jsou v Červeném seznamu hub ČR dlouhodobě vedeny jako nezvěstné (pravděpodobně vyhynulé). K nim patří třeba velmi vzácná *kyjanka zakouřená* (*Clavaria fumosa*), všeobecně ohrožený druh. Našla se v posledních letech na české (Dolní Dvůr nebo přírodní památka Slunečná stráň) i polské straně Krkonoš, také v Orlických horách a na Liberecku.

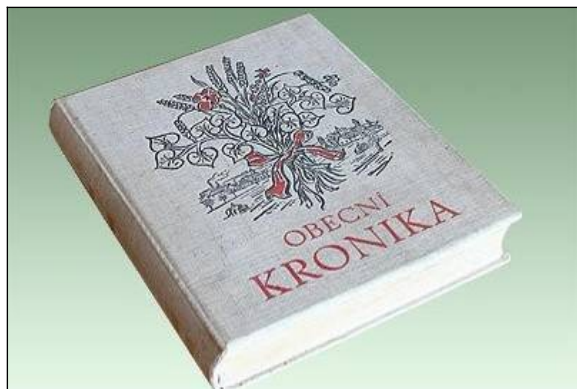
Správa KRNAP dlouhodobě podporuje péči o horské louky vlastními zásahy a zejména obnovou horského hospodaření ve spolupráci s místními zemědělci i vlastníky pozemků. Kvalitní péči o louky usnadňují dotace ministerstev životního prostředí a zemědělství a Operačního programu Životní prostředí.

Kyjanka zakouřená (*Clavaria fumosa*), Dolní Dvůr. (Fota: Fellner a Landa 2020)

liberecký kraj

*** Hledá se nejlepší kronika.** Pátý ročník bienále soutěže města a obcí o Nejlepší kroniku Libereckého kraje vyhláší pod záštitou hejtmana Martina Půty Liberecký kraj. Soutěže se mohou zúčastnit všechna města a obce Libereckého kraje. Odborná komise posoudí kroniky ve dvou kategoriích, a to u obcí do 2 tisíc obyvatel a nad tento počet. Obce mohou přihlášku zasílat do 31. května.

Porota složená ze zástupců Krajského úřadu Libereckého kraje, Státních okresních archivů, Muzea Českého ráje v Turnově a Městské knihovny v Jablonci nad Nisou bude hodnotit kroniky za rok 2018 a 2019 z hlediska obsahu a struktury zápisu, stylistické úrovně, grafické a výtvarné stránky a příloh ke kronice.

Nejúspěšnější kronikáři získají za své kroniky v každé kategorii kromě diplomu finanční ocenění – 1. místo: 10 tisíc Kč, 2. místo 6 tisíc a 3. místo 3 tisíce korun.

liberecko

JABLONNÉ v PODJEŠTĚDÍ – Zemřel bývalý představený města Josef Vaníček. Předsedou MěNV byl v letech 1985 – 1990, pak byl ještě zástupcem předsedy Jakla. Do Jablonného přišel v roce 1955 na umístěnkou z Jičína jako vyučený elektrikář, bydlel v Markvarticích.

liberec

* Zpravodaj Liberec: nejlepší z velkých měst v kraji.

Spolek Kvalikom vyhodnotil v polovině dubna Zpravodaj Liberec jako nejlepší časopis velkých měst v Libereckém kraji. Kvalikom se zabývá způsobem

komunikace veřejných institucí a vyhodnocuje nejlepší počiny mezi časopisy i mezi různými formami online komunikace měst, obcí, krajů a ministerstev. Pro Zpravodaj Liberec je to druhé podobné ocenění v posledních letech. V roce 2018 byl Liberecký zpravodaj (Zpravodaj Liberec) podle hodnocení organizace Oživení druhé nejlepší radniční periodikum v České republice.

Spolek Kvalikom vysoce hodnotil i grafiku periodika. Zpravodaj Liberec vychází v současné grafické podobě od jara 2019. Nejednalo se o žádnou revoluční změnu, ale evoluční pokračování předchozího formátu

(Liberecký zpravodaj), který byl zcela nově postaven v roce 2011. O té doby radniční noviny vytváří a produkuje tiskové oddělení kanceláře primátora.

* Neúspěchem skončila snaha Liberce prodat zchátralý zámek v Machníně, ve kterém bylo za bolánšů vyhlášené dětské oční sanatorium. Město požadovalo minimálně 20,2 milionu korun. Nedostalo ale ani jednu nabídku, přestože registrovalo zhruba 40 zájemců. Radnice chce soutěž vypsat znovu.

Město vlastnilo areál do roku 1999, pak prodalo zámek společně s domkem správce a strážní věží. Plán několika libereckých lékařů, kteří se zavázali k vybudování moderního sanatoria, ale zkrachoval. Zpátky získal Liberec zámek a další budovy v roce 2019 a teď pro něj využití nemá.

náš jubilant

Záhadná smrt zázračného dítěte českého malířství **Otakara Lebedy**

Před 120 lety, 12. dubna 1901 třesly v malochuchelském lesíku dva výstřely. Pohledného mladíka našli ještě při životě, ale ten z něj brzy vyprchal. Smutná událost, ale tragédie pro české umění. Tím mladým mužem byl Otakar Lebeda, pro někoho zázračné dítě našeho výtvarného světa.

Otakar Lebeda se narodil 8. května 1877 v Praze na Pohořelci ve stavení čp. 121, které obrazně řečeno stávalo pod hodinami zeměbraneckých kasáren. V onom domě, zvaném Loukovický, byla obecní hospoda, také Modrá hvězda se mu říkalo, ale tohle jméno je ošemetné, už mne jednou spletlo, protože se tu tak jmenoval ještě jiný dům, nedaleko stojící čp. 142.

Otakar byl nejmladší ze tří synů Antonína a Marie Lebedových. Otec Antonín Lebeda (1837 – 1889), syn hostinského Františka Lebedy a Anny Nebeské, úspěšně provozoval v Praze povoznictví, záhy společně s manželkou převzali od příbuzných zájezdní hostinec U Nebeských neboli U Varhaníků (čp. 117) – ten stával nalepen na šířku vozu na severní roh pozdějších zeměbraneckých kasáren ještě ve 20. letech, **na snímku je zcela vpravo.**

Mezi stálé návštěvníky hostince patřil i pan František Vlk, úředník finančního zemského ředitelství, který s Lebedovými od roku 1884 bydlel a následoval je i na Smíchov, kde rovněž drželi hostinec (Preslova 1, dnes hospoda U Buldoka).

Po fatální mrtvici otce Lebedy v listopadu 1889 převzal odpovědnost za rodinu právě František Vlk, který se stal Otakarovi poručníkem. Rodina (už bez bratra Bohumila, který zemřel, a Antonína, který se odsthoval do Karlových Varů za prací) se ještě několikrát stěhovala (Smíchov čp. 588, 552, Nové Město čp. 1488), až v roce 1895 zakotvila na arese Legerova 1852/26 (dnes je tu podnik *Whisky & Kilt*), kde Otakar Lebeda žil až do své předčasné smrti. Marie Lebedová si zřídila obchod s léčivými bylinkami a zdravými potravinami pod značkou *Kneippova tržnice*, který byl zprvu ve Skořepce vedle Vejvodů, pak v Ostrovní a později v Mikulandské ulici.

Krajina z Okoře, majetek NG Praha

Lebedův malířský výraz se utvářel během studií – na AVU byl přijat roku 1892 už v 15 letech! – působením vzorů, k nimž patřila tvorba Mařáka a spolužáků. V prvních letech ho nejvíce ovlivnil František Kaván. O jedenáct let starší malíř

byl v té době nejvyzrálejším malířem v ateliéru.

Ke sblížení s Antonínem Slavičkem došlo až na konci studia a ve společném malování v Roztokách a na Okoři pokračovali v letech 1897-99, to už se u něj projevoval silný vliv impresionistů.

Lebedův spolužák, krajinář Alois Kalvoda později vzpomínal:

„Byl o něco mladší, ale talent měl pronikavý, oslnivý. Byl plachý, proto i v sebe uzavřený, tento romantický hoch, černovlasý, s tajemným pohledem oka, zacloněného dlouhými řasami. Již ve škole měl Lebeda mimořádné úspěchy. Při neproniknutelnosti jeho nitra zdály se ještě podivuhodnějšími. A i na venkově, kde jsme bývali stále pohromadě a kde nebylo možno nic skrýti, zachoval si svoje dekorum. Zábav nemiloval, byl pečliv o své zdraví. Často brzo ráno vyběhl k okořskému rybníku, aby se vykoupal, jindy zase se brouzдал za rosy v trávě. Na krajinářských exkursích za Mařáka byli jsme cele zaujati přírodou, ale zase ne tak, abychom nerozeznali švarné děvče od vrby nebo hromady kamení. Jako mladí, šťastní lidé měli jsme srdce dokořán. Stýkali jsme se s obyvatelstvem na venkově srdečně a pro každého dovedli jsme nalézt dobré slovo. Lebeda

vyhledával nejraději osamělá místa, kde mohl pracovat sám, nerušen. Tento zasněný samotář neměl rád při práci ani návštěvy spolužáků, aby se vyhnul všetečným jejich dotazům, třeba čistě odborným. Zatím co my ostatní jsme milovali i při práci pospolitost a s tím spojené různé veselé zážitky, chodíval Lebeda často malovat do přírody zcela opačným směrem. Způsobil tím větší překvapení studiemi, které přinášival ze svých samot. Jeho oko vytěžilo z tajemných zákoutí přírody tolik krásy, že jsme bývali ohromeni. ... Po čase, když jsme měli samostatné vlastní ateliéry, stýkali jsme

Kvetoucí olše, Kodl

se často. Já převzal na Vinohradech atelier po Lud'ku Maroldovi v Mánesově ulici, asi o tři domy výše měl Lebeda atelier; v sousední ulici Rudolf Bém a kousek dále St. Lolek. Jako vrstevníci utvořili jsme přátelský kroužek a chodili

jsme denně obědvat do nedaleké menší restaurace na rohu Pštrosky a bývalé Jungmannovy třídy, kde jsme mívali dobrou stravu a hlavně klid. ... Lebeda se nezměnil ani tu. Byla to stále táž uzavřená nesdílňá povaha. Málokdy pohlédl zpříma. Přímý, otevřený pohled bylo nutno nějakým záludným způsobem uměle vyprovokovat. Šťastný úsměv málokdy rozjasnil jeho tvář. V té době maloval ve svém atelieru rozměrný obraz Bleskem zabitý,“ zavzpomínal Alois Kalvoda v publikaci *Přátelé výtvarníci* o nějakých třicet let později.

Během prázdnin v létě 1893 se Lebeda vydal na Turnovsko a kreslil tužkou a tuší. Vedle architektury hradů (Rohozec, Frýdštejn, Hrubá Skála, Rotštejn, Kost) a záznamů přírody skicoval i rolníky, koně a dobytek při práci na poli. Zájem o těžký život lidí na venkově provázel Lebedu celý život, jako městský člověk jím byl fascinován a přitahován. Později, při jeho odklonu od krajino-malby, se právě postavy venkovanů staly hlavním námětem jeho děl.

Při rozhodování o místě, kde bude malovat během prázdnin v létě 1894, na Lebedu zapůsobil příklad Františka Kavána, rodáka z Podkrkonoší, který v předchozím létě maloval v okolí Labské boudy. V srpnu 1894 odjel Lebeda sám poprvé do Krkonoš a usadil se ve Vysokém nad Jizerou.

Z Vysokého se vydával na výlety na vrch Kozákov, Kozí hřbety, do Pasek nad Jizerou a dokonce až na Sněžku. Do krajiny Krkonoš, stejně jako k jihočeským rybníkům, se Lebeda ještě dvakrát vrátil.

O dalších prázdninách se opět vrátil do Krkonoš, tentokrát však zamířil až na hřebeny, kde se ubytoval na Luční boudě. „*Jen to podotýkám, že modré nebe jsem neviděl a prý v létě málokdy je k vidění, tedy naději si naň nedělám...*“ Jeho krajiny se zelenými horskými pláněmi, nad kterými se převalují mraky, působí teskně, ale není v ní ještě sklíčenost pozdější obrazů horských jezer. Čtvrtý školní rok 1895-1896 zahájil v říjnu cestou do jižních Čech.

Krajina s cestou,
ArtHouse Hejtmánek

Rybník Malý Dubovec

Jezerní bouda; *(aukční síň Kodl)*

V září 1896 se naposledy vrátil do Krkonoš a usadil se opět na hřebenech, tentokrát na Boudě prince Jindřicha. Špatné počasí ho pronásledovalo i tentokrát. Horská jezera se stala pro Lebedu velkým tématem. Dva rozměrné obrazy, Velké jezero v Krkonoších a Horské oko v Krkonoších, to už je jasný doklad sklíčené malířovy duše.

V posledním školním roce 1896-97 byl Lebeda už samostatným malířem. Profesor Mařák vyhověl Lebedově stálé touze po vyhledání nových míst pro malování a na začátku října ho poslal na studijní cestu za hranice Čech.

V posledním školním roce 1896-97 byl Lebeda už samostatným malířem. Profesor Mařák vyhověl Lebedově stálé touze po vyhledání nových míst pro malování a na začátku října ho poslal na studijní cestu za hranice Čech, do vytoužené Francie.

„Poprvé do Francie zavítal na podzim roku 1897. Tento pobyt, z celkem tří francouzských, trval také nejdéle: od poloviny října 1897 do poloviny ledna 1898 a celý jej strávil v Paříži. Lebeda toužil navštívit Francii již delší dobu a sám se dokonce začal učit francouzsky. Příležitost odcestovat do Paříže se mu naskytla trochu nečekaně. Prostřednictvím svého poručníka se seznámil s Viktorem Foersterem (1867 – 1915, český malíř a mozaikář). O deset let starší malíř se právě chystal odjet studovat malířství do Paříže a Lebedovi nabídl, že se

Horské oko v Krkonoších; (NG Praha)

společně podělí o náklady na tamní pobyt.

Na konci října se pak oba mladí umělci nechali zapsat do Colarossiho školy. Patrně v Colarossiho škole se Lebeda seznámil s dalším krajanem Antonínem Chlumeckým. Společně si na konci listopadu pronajali ateliér v přímo v budově Académie Colarossi v Rue de la Grande-Chaumiére, ve kterém také společně bydleli. Lebeda byl výukou i přístupem profesorů zklamán. Větší význam než studium na Colarossiho škole měly pro Lebedu muzea,“ napsala Veronika Hulíková ve své diplomové práci.

Na konci října 98 se Lebeda do Francie vydal podruhé, tentokrát směřoval přímo do Bretaně. Usadil se v malém přístavním městečku Concarneau na pobřeží atlantského oceánu a opustil ho v polovině prosince.

Třetí cesta se odehrála na přelomu jara a léta 1899, byl v Paříži, na severu Francie i v Concarneau, ale pobyl všude jen krátce.

Na jaře 1900 Lebeda studoval na vídeňské Akademii v ateliéru profesora Eduarda Lichtenfelse. A opět jen krátce, prostředí zdejší krajinářské školy ani přístup profesora byly pro Lebedu velkým zklamáním.

Neustálé cestování začínalo Lebedu vyčerpávat, ani v následujících měsících se však na žádném místě nedokázal usadit na delší dobu. A co hůř, jako by ho příroda přestávala lákat k malbě.

Chlapec na břehu; (Web umenia)

Z bechyňské obory

V polovici roku 1900 zamířil malíř do Postřekova na Chodsku.

„Dnes mi roztrh’ pes ty šedivé nové kalhoty od shora až dolů, já šel klidně dopoledne na procházku na Jíly a v tom u mlýna vyšel velký šedivý pes a ani nezaštěk’, bežel za mnou, já se uhíbal co jsem mohl, běžet jsem se bál, aby mě nekous do masa – napsal v červenci mamince – ale on za mnou v patách šel tiše, zavrčel najednou a jakoby nic roztrhl mě kalhoty od kolena až ke kotníku na straně lýtkové. Dám to krejčímu. Ale pan Vlk mě může dát na policii prodloužit zbrojní pas, za což Jej prosím a pošli mi revolver. Já se celý třesu posud...“
Je patrné, že pocity ohrožení, podpořené neshodami s místními obyvateli, se u Lebeda stále stupňovaly. „Na venek nikdy nepojedu bez revolveru. ... Obávám se, že se mi něco stane. ... Nejraději odjedu.“

Psychické potíže doprovázely i fyzické projevy: bolesti hlavy a na prsou, mdloby. Lebeda se nakonec na konci července rozhodl odjet do vodoléčebných lázní dr. Františka Kohouta v Žichovicích a strávil tam celý srpen.

Zabitý bleskem; (NG Praha)

„Hlava mi už nebolí při polévání, ale zdám se být trochu popleten v mozku, to soudím z toho, že myslím často na prapodivné věci, ovšem mě zcela přípustné a logické. A za druhé nejsem spokojen to je velká chyba, táhne mě to v myšlénkách ven. Příroda nemá pro mě tolik kouzla, aby mě dovedla upoutat k práci,“ píše.

Jenže způsob léčení, který praktikoval doktor Kohout – vodní lázně, odpočinek, omezení pohybu – ani nemohl odstranit Lebedovy psychické obtíže, jen mu změna prostředí přinesla trochu úlevy.

Z Žichovic se vrátil domů a maloval v okolí Prahy.

Pořídil si vytoužený ateliér na Vinohradech a na podzim roku 1900 zde začal s prací na obraze *Zabitý bleskem*.

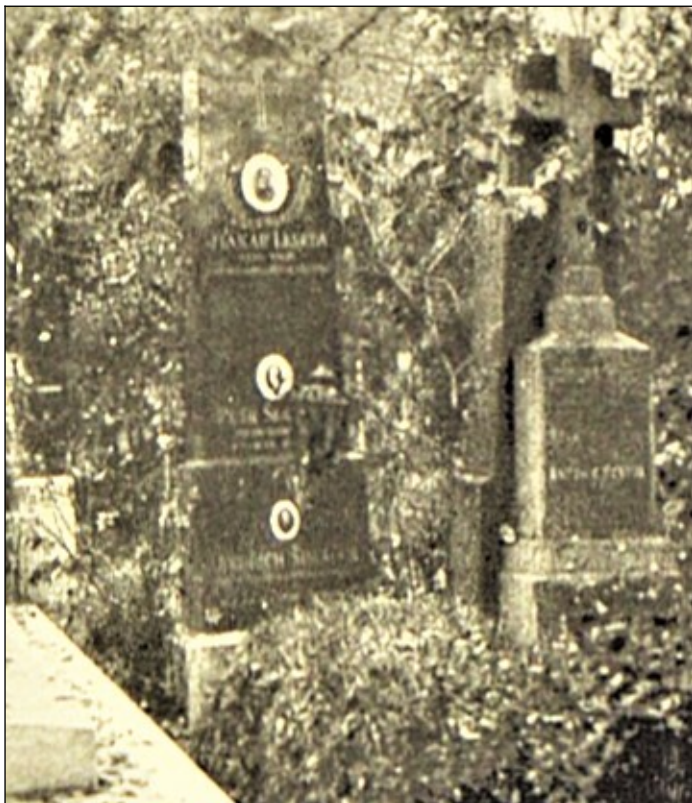
Zabitý bleskem je formátem i obsahem dílem v českém výtvarném umění do té doby neobvyklým. Srovnat bychom ho mohli snad jedině s obrazem *Vražda v domě* Jakuba Schikanedera, který byl vystaven v roce 1891 na Jubilejní výstavě. Kunsthistorici Olga Macková a Jiří Kotalík konstatovali, že Lebeda „odvážně vykročil za hranice impresionistického přijímání světa a důsledně směřuje k expresionismu.“

Jeho vrstevníci – pokud obraz vůbec viděli – ho nepochopili.

Břeh v Chuchli,
poslední obraz; PNP

„Otakar Lebeda maloval vždycky takové samomluvy. V nich vyjadřuje všechnu tesknotu své citlivé duše,“ napsal renomovaný výtvarný kritik K. B. Mádl. „Vždy v sebe obrácen, hlasům svého nitra naslouchaje. Šel světem, aniž cítil jeho všední vtíravost a hrubou dotěrnost. Věděl jen, že je sám a v samotě, a kdo se takým cítí i ve vřavě, shonu a ruchu světa a života, muž s osamělou duší, jest melancholik, tichý a jemný, něžný a delikátní, o němž byste nevěděli, kdyby mu nebyl Přírodou dán dar, vyzpívati svoje smutky formou a barvou.“ A pak už psal jen to, čím jsem začínal: „zastřelil se

Hrob Lebedův na Olšanech

*dvěma ranami v lesíku chuchelském
Otakar Lebeda. Nervová nemoc
hlodala po delší čas na jeho ústrojí
a vtiskla mu revolver do ruky.“*

Bezprostřední příčinu jeho sebevraždy se nepodařilo odhalit, nic o ní nevypovídá ani rozsáhlá korespondence – především s matkou, bratrem, poručníkem Vlkem a rodinným přítelem Jindřichem Přibílkem. Viděno očima dnešních lékařů – mohlo jít o hlubokou depresi.

Mezi 26. červnem 2009 a 24. lednem 2010 se konala umělcova velká retrospektivní výstava ve Valdštejnské jízdárně Národní galerie, kurátorkou výstavy byla Veronika Hulíková, která se osobností Lebedy

zabývá už od studentských let a z jejíž diplomové práce jsem čerpal mnohé poznatky.

/ Zdroje: M. (K. B. Mádl), Zlatá Praha, 1901; Alois Kalvoda: Přátelé výtvarníci, 1929; Veronika Hulíková: Otakar Lebeda (1877-1901), dipl. práce, FFUK, 2008

sorry

Tomáš Souček

KRAJ – V Libereckém kraji za předchozích sedm dnů přibylo 656 případů covidu-19, což je nejméně od poloviny září. Rekordní byl počet očkovaných, 14.314.

SEMILY – Výsledky ankety Nejúspěšnější sportovec okresu Semily za rok 2020:

Dospělí – jednotlivci

1. Roman Koudelka, LSK Lomnice n. P. (skoky na lyžích)

Vítězslav Hornig, KB Jilemnice (biatlon)

Tomáš Lukeš, ČKS SKI Jilemnice (běh na lyžích)

Dospělí – kolektivy

1. Muži AC Turnov (atletika)

Družstvo dospělých ČKS SKI Jilemnice (běh na lyžích)

ŠK Zikuda Turnov (šachy)

Mládež – jednotlivci

1. Jakub Šafář, AC Turnov (atletika, víceboje)

Jakub Kudrnáč (2002), KB Jilemnice (biatlon)

Eliška Martínková (2002), AC Turnov (atletika, chůze)

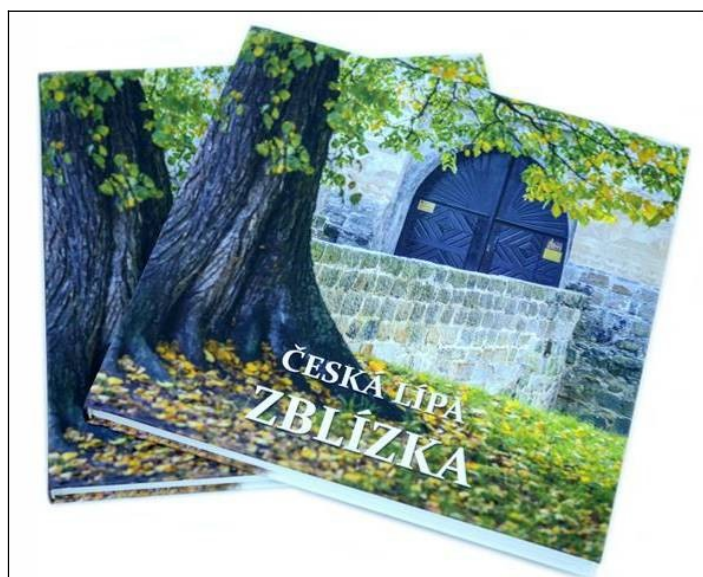
Mládež – družstva

1. Družstvo LSK Lomnice n. P. (skoky na lyžích)

Žáci TJ Semily (kanoistika)

Družstvo LSK Lomnice n. P. (skoky na lyžích)

ČESKÁ LÍPA – Nová kniha o městě s názvem Česká Lípa zblízka bude v prodeji od pondělí 26. dubna 2021. Zájemci knihu koupí v Regionálním turistickém informačním centru na náměstí T. G. Masaryka za 390 Kč.

V knize se čtenáři dozvědí o historii města a také o významných stavbách, které tu máme. Svoji vlastní kapitolu má např. náměstí T. G. Masaryka, vodní hrad Lipý nebo augustiniánský klášter. V knize je také kapitola věnující se významné židovské komunitě, průmyslu nebo přírodě. Odborně na obsahu knihy autorského kolektivu okolo Jaroslava Kocourka spolupracoval místní historik Jaroslav Panáček a také Jiří Kratochvíl.

Kniha je také doplněná spoustou

fotografií města, a to jak historických, tak obrázků ze současnosti. Zajímavostí jsou kreslené řezy některých významných českolipských staveb, jejichž autorem je architekt Jaroslav Staněk.

